

D 17

1 Inledning

Revisorsnämnden (RN) har tagit del av information som har gett myndigheten anledning att öppna ett disciplinärende avseende det registrerade revisionsbolaget X AB (nedan X AB). Enligt uppgifter till RN har X AB, i en inbjudan till ett seminarium, formulerat sig som att man erbjuder sina kunder utbildning inom familjerätt. Den fråga som har uppkommit i ärendet är om X AB genom att tillhandahålla familjerättslig rådgivning har agerat i strid med 10 § revisorslagen (2001:883).

2 RN:s utredning

Med anledning av uppgifterna har X AB förelagts att redogöra för vilken familjerättslig rådgivning som revisionsbolaget erbjuder sina kunder, om det i rådgivningen ingår att upprätta familjerättsliga handlingar som exempelvis testamenten och äktenskapsförord samt i vilken omfattning detta i så fall förekommer.

3 X ABs uppgifter

X AB har uppgett följande.

X AB har entreprenörer och ägarledda företag som ett prioriterat kundsegment. I entreprenörsföretag är ofta ägarens ekonomiska situation tätt sammankopplad med företagets. I dessa frågor blir också ägarens ekonomiska situation en viktig parameter. Kompetensen inom familjerätt används endast som en del i annan rådgivning, som man bedömer har ett naturligt samband med revisionsverksamheten. X ABs rådgivning inom s.k. ekonomisk familjerätt avser rådgivning i frågor om hur företagen och företagare kan beakta ekonomiska konsekvenser med hjälp av familjerättslig planering. Den sker endast som ett led i, till följd av eller i anslutning till skatterådgivning eller annan rådgivning i fråga om ägarförändringar och

liknande frågor. Termen ekonomisk familjerätt är kopplad just till generationsskiften och ägarfrågor. För att kunna ge kvalitativa och fullständiga råd inför ett generationsskifte och i vissa ägarfrågor av ekonomisk karaktär krävs en förståelse för familjerättsliga konsekvenser. Att i denna rådgivning bortse från familjerättsliga konsekvenser skulle inte vara förenligt med X ABs syn på kvalitativ rådgivning. Det skulle medföra en risk för att rådgivningen inte beaktade väsentliga ekonomiska konsekvenser och att den därmed skulle uppfattas som mindre kvalitativ eller rent av värdslös.

Det är inte tillåtet för medarbetare inom revisionsbolaget att åta sig uppdrag som exempelvis boutredningsman, testamentsexekutor eller ombud i en civilrättslig process. Man biträder inte heller med rent familjerättslig rådgivning som att upprätta bouppteckningar eller biträda vid äktenskapsskillnader. Rådgivningen består till stor del av en kartläggning av ägarnas och företagets ekonomiska situation och sker vid ett eller flera möten med klienten. Det är oftast kunden, som ser revisorn som en rådgivare, som initierar frågorna. De åtgärder som blir aktuella i dessa sammanhang är att planera för att kunna hantera oönskade händelser genom exempelvis testamenten. Den analys som rådgivningsteamet gör av företagets och ägarnas situation leder ibland till att behov av olika familjerättsliga åtgärder identifieras. När en kund väljer att upprätta eller uppdatera familjerättsliga dokument såsom testamenten, faller det sig naturligt att X ABs skattejurister med familjerättskompetens biträder med formuleringsförslag om hur testamentet lämpligen ska utformas för att säkerställa att beslutet får den önskade effekten. Med hjälp av X ABs rådgivning fattar kunden beslut om vilka dokument som ska upprättas eller ändras, samt hur dokumenten ska utformas för att få avsedd effekt. Bolaget är i den meningen behjälpligt med att ta fram förslag till formuleringar av dokument och biträder med formuleringsförslag helt baserade på kundens beslut. Det vanligast förekommande familjerättsdokumentet i dessa sammanhang är testamenten. Det förekommer också rådgivning om innebörden i äktenskapsförord och bodelning inom äktenskapet.

X AB har fem medarbetare med kompetens inom ekonomisk familjerätt. En normal tidsåtgång för en analys av familjerättsliga aspekter i ett generationsskifte uppskattas till mellan tre och fem timmar. Totalt under perioden januari till november 2016 uppgick antalet debiterade timmar inom området ekonomisk familjerätt till

700. Fakturerat arvode avseende dessa timmar uppgick till cirka 1 800 000 kr. Omfattningen var alltså mycket liten i relation till den övriga verksamheten. X AB bedömer att den rådgivning som bedrivs på området har ett sådant naturligt samband med revisionsverksamheten som krävs enligt 10 § revisorslagen.

4 RN:s bedömning och val av disciplinär åtgärd

Enligt 10 § revisorslagen får ingen annan verksamhet utövas i ett aktiebolag som bedriver revisionsverksamhet än sådan som har ett naturligt samband med revisionsverksamheten.

I förarbetena till bestämmelsen (prop. 2000/01:146 s. 91) anges att det krävs att verksamheten, för att utgöra verksamhet som har ett naturligt samband med revisionsverksamhet, är av sådan karaktär att det är naturligt att en revisor i allmänhet sysslar med den. Som exempel på det som skulle kunna utgöra sådan verksamhet nämns bl.a. utbildning i och utgivning av skrifter om revision, redovisning och beskattning samt rådgivning inom redovisning och beskattning. Vad som har ett naturligt samband med revisionsverksamheten präglas enligt förarbetena av revisorns kärnområde – den lagstadgade revisionen. RN har i ett tidigare disciplinärende uttalat att uppgiften att upprätta testamenten, med utgångspunkt i revisorns kärnområde, inte kan anses ha ett naturligt samband med revisionsverksamhet.¹

X AB har tillhandahållit rådgivning i familjerättsliga frågor, exempelvis kring upprättande av testamenten och äktenskapsförord. X AB har även i vissa fall hjälpt till med konkreta förslag till hur sådana dokument ska utformas och formuleras för att den effekt som klienten eftersträvar ska uppnås. Det som bolaget har tillhandahållit utgör enligt RN:s mening en sådan kvalificerad familjerättslig rådgivning som inte kan anses ha ett naturligt samband med revisionsverksamhet. Bolagets uppgifter om att kunden själv fattar beslutet om att upprätta exempelvis ett testamente leder inte till någon annan bedömning.

RN anser därmed att X AB har bedrivit verksamhet i strid med 10 § revisorslagen. Bolaget ska därför med stöd av 32 § andra stycket revisorslagen meddelas en disciplinär åtgärd. RN anser att en erinran utgör en tillräcklig åtgärd.

¹ Se RN:s beslut den 13 juni 2013 i ärende med dnr 2013-475 (D 13/13 i RN:s praxissamling).

Ärendet har avgjorts av RN genom Tillsynsnämnden för revisorer. I beslutet har deltagit justitierådet Sten Andersson, ordförande, kammarrättslagmannen Christina Eng, vice ordförande, enhetschefen Tomas Algotsson, f.d. avdelningschefen Eva Ekström, auktoriserade revisorn Magnus Fredmer, auktoriserade revisorn Helena Dale, advokaten Helena Dandenell, direktören Per-Ola Jansson och redovisnings-experten Claes Norberg. Vid ärendets slutliga handläggning har i övrigt myndighetschefen Per Johansson, chefsjuristen Adam Diamant, chefsrevisorn Carin Rytoft Drangel, biträdande chefsjuristen Anders Ahlgren, revisionsdirektören Mathias Byström och avdelningsdirektören Lotta Westerberg, som har föredragit ärendet, närvarat.